

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0280

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Burçin Türkkan

Anadolu University

burcint@anadolu.edu.tr

Eskisehir-Turkey

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETİMİ DERSİNDEKİ UYGULAMALARIN MESLEK YAŞAMINDA KULLANILABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Görsel Sanatlar Öğretimi dersindeki uygulamaların meslek yaşamında kullanılabilirliğine ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemeye çalışmaktır. Nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen araştırmanın katılımcıları, 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde Görsel Sanatlar Öğretimi dersini alan 10 sınıf öğretmeni adaydır. Yarı-yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanan araştırma verilerinin çözümünde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının Görsel Sanatlar Öğretimi dersi aracılığı ile var olan kuramsal bilgilerini uygulamaya dökme olanağı buldukları, meslek yaşamlarında Görsel Sanatlar dersini işlemeye yönelik heyecan ve cesaret ile programın tüm öğrenme alanlarını işe koşmaya yönelik bilgi ve beceri kazandıkları yönünde görüşlere sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sanat Eğitimi, Görsel Sanatlar Öğretimi, Görsel Sanat Kültürü, Görsel Sanatlarda Biçimlendirme, Müze Bilinci

ELEMENTARY SCHOOL TEACHER CANDIDATES' VIEWS ABOUT THE USABILITY OF VISUAL ARTS TEACHING APPLICATIONS IN PROFESSIONAL LIFE

ABSTRACT

The purpose of the present study is to determine the elementary school teacher candidates' views about the usability of the Visual Arts Teaching applications in professional life. In the study conducted with the qualitative research method. The participants of the study were 10 elementary school teacher candidates taking the course of Visual Arts Teaching in the Fall Term of 2009-2010 academic year. For the analysis of the research data collected via semi-structured interviews, content analysis was run. The results of the study revealed that the elementary school teacher candidates had the opportunity to put their theoretical knowledge into practice via the course of Visual Arts Teaching and that they gained knowledge and acquired skills to apply all the learning areas of the program with courage and excitement for teaching the course of Visual Arts in their professional lives.

Keywords: Art Education, Visual Arts Teaching, Visual Arts Culture, Formation in Visual Arts, Consciousness of Museum

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüzün gereksinim duyduğu insan nitelikleri doğrultusunda bilgiyi ve değerleri yineleyen bir döngü içinde kullanan bireyler yerine; çoğulcu yaşamın farklı ilişkilerini anlamlandırabilen, yeni düşüncelere açık, düşünce üretebilen, araştırmacı ve sorgulayıcı bireylerin topluma kazandırılması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, bireylerin yalnızca akıl varlığı olarak değil; düşünsel, algısal ve duygusal açılardan bir bütün olarak geliştirilmesi anlayışı ön plana çıkmaktadır. Bu durum, eğitim yoluyla bireye bu niteliklerin kazandırılmasında önemli disiplinlerden bir olan "sanat eğitimi" kavramını gündeme getirmektedir. Çağdaş insanın yetiştirilmesinde sanat eğitimi önemi bir rol oynar. Sanat eğitimi aracılığıyla eğitim bilgi, beceri ve kültür aktarımının yanı sıra yapıcı, yaratıcı ve üretici bireylerin yetiştirilmesi işlevlerine yönelir. Dolayısıyla eğitim, öğretim boyutundan öte, insanı insan yapan değerlerin kazandırılmasına yönelik bir anlam kazanır. Sanat eğitimi yoluyla birey bakmayı değil, görmeyi öğrenir; olaylara çok yönlü bakarak düşünen, eleştiren, sorgulayan ve en önemlisi çözümler üreten, dolayısıyla kendisiyle barışık, mutlu ve sağlıklı bir kişiliğe erişir.

Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi, daha sonra ürün verme ve üründen tat alma olarak gelişir. Okul düzeyinde ise, sanatsal bilgi ve deneyimin bireye belirli bir düzen içinde kazandırıldığı bir disiplin alanı olur. Artık bu noktada sanat; ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma durumundadır (Kırıçoğlu, 2002:121). Sanat eğitiminin bu bağlamda gerçekleştirilmesinde benimsenen yol, disipline dayalı sanat eğitimi yaklaşımını gerekli kılmaktadır. Bu yaklaşım sanat eğitiminde sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik alanlarını bir arada öğretmeyi amaçlayan bir anlayışı içerir. Bu alanlar, kendi disiplinleri içinde yer alan ilkeleri kazandıracak biçimde sanat uygulamaları yoluyla işlerlik kazanır.

Sanat eğitiminin disiplinlerinden biri olan sanat tarihi, sanatın geçmişten günümüze süregelen değişimlerini ele alarak değerlendirilmesini, içinde bulunulan kültürün değerlerinin öğretilmesini öngörür. Sanat eğitiminde öğrenciler, kültürlere ve tarihsel dönemlere ait örneklerle bilgilendirilerek tanıştırılmalıdır. Bu, sanatsal yaratmada ve o sanat yapıtının tarihsel-kültürel yapısına ilişkin sanatla ilgili yeterlik ve anlayışları karşılaştırma ve birleştirmeyi içerir (Çakır İlhan, 1999:347). Sanat eleştirisi bir sanat yapıtını oluşturan değerleri görmek için yapılan değerlendirmelerdir. Bu değerlendirmeler, betimleme, çözümlenme, yorum ve yargı aşamalarından oluşmaktadır. Öğrencilerin bu aşamalar doğrultusunda sanat eleştirisi yapabilmesi için, birçok gerçek sanat yapıtıyla karşılaşması gerekir. Sanat eğitiminin temel aldığı bir diğer disiplin ise estetikdir. Bu disiplin aracılığı ile öğrenciler, sanatın üretim ve tüketim boyutlarındaki önemli kaygılardan birinin estetik olduğunu öğrenir. Sanatın ve sanat eğitiminin temel konularından birinin estetik olduğunun farkına varan ve estetik değerleri sezebilen öğrenciler, bu değerleri günlük yaşamlarına transfer edebilir ve böylece yaşadığı çevreyi güzelleştirebilen bir anlayışa sahip olabilirler.

İlköğretim, sanat eğitiminin eğitim sistemindeki önemli uygulama basamaklarından biridir. İlköğretim basamağı, çocuğun sanatsal gelişim dönemleri bakımından, sanat eğitimine ilişkin amaçların kazandırılmasında kritik bir dönemi kapsar. Özellikle, ilköğretimin birinci basamağında, bireyin toplumsal bir varlık olarak gelişmesi açısından kendini ifade edebilmesi ve yaratıcılığının gelişmesi büyük önem taşır. İlköğretim basamağında hareketli ve coşku dolu yapısıyla çocuk, duyuşsal dünyasının dış etkenlere en açık olduğu dönemi yaşar. Dolayısıyla bu dönem, bireyin sanat eğitiminin en etkili olduğu dönemdir. Çünkü kendini evrenin merkezi olarak algılayan çocuk sanat eğitimi ile algılama, düşünme ve bedensel eylemlerin de katıldığı bir süreç içerisinde kendini ifade etme olanağı bulur.

İlköğretim basamağında sanat eğitiminin farklı uygulama alanları vardır. Bu uygulama alanlarından biri de "Görsel Sanatlar dersi"dir. Bu ders öğrencilerin yaratıcılığının geliştirilmesi, estetik bir bilinç kazandırılarak sanata duyarlı bireyler yetiştirilmesi ve böylece, bilinçli sanat tüketicilerinin topluma kazandırılması gibi temel işlevleri üstlenmektedir. Görsel Sanatlar dersi çağdaş dünyada yer alabilmek için eğitimin her basamağında herkese verilmesi gereken bir derstir. Görsel Sanatlar dersinin temel amacı, çocuklara estetik kişilik yapısı kazandırarak sanattan anlayan, toplumun yapıcı, yaratıcı ve üretken üyeleri haline getirmektir. Bu niteliklere sahip bireyler doğal olarak sanatı bilinçli olarak tüketen, yerel ve küresel değerlerin ürettiği sanat ve kültür ürünlerinden anlayan ve çevresine karşı duyarlılığı gelişmiş bireyler olacaktır.

Görsel Sanatlar dersinde bu yetileri kazanarak bir ürün ortaya koyan çocuk, üretmenin verdiği hazı tadarak bir değer olduğunun bilincine varır. Böylece, kendine güven kazanan çocuk hiçbir dış baskı görmeden kafasında tasarladığını ve anlatmak istediklerini, farklı araç-gereçlerle özgürce aktardığı bir ortamda kendini ifade eder. Bu ortamda çocuk önce kendini tanır, sonra içinde bulunduğu toplum ve dünya ile iletişim kurar. Özgün ve yaratıcı bir nitelik kazandığı bu yetilerini yaşamının her alanına transfer edebilen çocuk, estetik bir bilinç kazanarak çevresini güzelleştirebilen ve sanattan anlayan bir birey olacak; aynı zamanda, kendi kültürlerinden olduğu kadar çeşitli dünya kültürlerini ve bu kültürlerin yarattığı sanat eserlerini inceleyerek bilinçli sanat tüketicisi olarak toplumdaki yerini alacaktır (Türkkan, 2008:9).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İlköğretim basamağında önemli işlevleri olan Görsel Sanatlar dersinin öğretimini özellikle ilk 3 sınıfta yapacak olan sınıf öğretmenleridir. Bu nedenle, sınıf öğretmeni yetiştiren programda öğretmen adaylarının görsel sanatlar öğretimi alanında çok yönlü anlayışları kapsayacak hem kuramsal hem de uygulamalı bir eğitim görmeleri gerekir. YÖK Eğitim Fakültelerinde yeniden düzenleme yaparak 2006-2007 eğitim-öğretim yılından itibaren yeni öğretmen yetiştirme programlarını uygulamaya koymuştur. Bu bağlamda yapılan düzenlemelerden biri de Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında "Görsel Sanatlar Öğretimi" adıyla 3 saatlik uygulamalı bir dersin yer alması olmuştur. Sınıf öğretmeni adaylarının görsel sanatlar öğretimine yönelik çeşitli etkinlik ve sanatsal teknikleri uygulamalı olarak öğrenmelerine olanak tanınması olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının 7. dönemde gördüğü Görsel Sanatlar Öğretimi dersi ilk olarak 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde okutulmuştur. Bu ders aracılığı ile sınıf öğretmeni adaylarının görsel sanatlar öğretimine ilişkin bilgi ve becerilerini uygulamalar yoluyla pekiştirmeleri ve İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanları ile sanat eğitiminin disiplinlerine yönelik içeriği uygulamalar aracılığı ile deneyimlemeleri öngörülmektedir. Bu derste yapılan uygulamaların sınıf öğretmeni adaylarının bakış açılarına göre betimlenmesi, meslek yaşamlarında daha kullanılabilir yönde geliştirilmesi ve gelecekte Görsel Sanatlar dersini uygulayacak olan sınıf öğretmenlerinin alan eğitimine ilişkin uygulamalarını biçimlendirmesi bakımından önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında yer alan "Görsel Sanatlar Öğretimi" dersindeki uygulamaların meslek yaşamında kullanılabilirliğine ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemeye çalışmaktır. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Sınıf öğretmeni adaylarının Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde yapılan etkinliklere ilişkin genel görüşleri nelerdir?

- Sınıf öğretmeni adaylarının Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde programın öğrenme alanlarına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
 - o Görsel sanat kültürü öğrenme alanına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri nelerdir?
 - o Müze bilinci öğrenme alanına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri nelerdir?
 - o Görsel sanat uygulamaları öğrenme alanına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri nelerdir?
- Sınıf öğretmeni adaylarının Görsel Sanatlar Öğretimi dersine yönelik önerileri nelerdir?

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırma, betimsel yöntem benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

3.1. Katılımcılar (Participants)

Bu araştırmanın katılımcıları Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde okuyan 4. Sınıf öğrencilerinden Görsel Sanatlar Öğretimi dersini alan 10 sınıf öğretmeni adaydır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan tipik durum örneklemesine göre belirlenmiştir. Tipik durum örneklemesi yeni bir uygulama ya da bir yeniliğin tanıtılması durumunda ortalama durumların çalışılarak belirli alan hakkında fikir sahibi olmak; bu alan, konu, uygulama ya da yenilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmayanları bilgilendirmektir (Patton, 1987; Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2005: 85).

Bu çalışmada, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında ilk kez okutulan Görsel Sanatlar Öğretimi dersinin işlenişine ve bu dersin öğretmen adaylarının görüşlerine göre meslek yaşamlarında kullanılabilirlik durumlarının ortaya konması amaçlandı için, ders kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerde oluşturulan her bir gruptan bir öğretmen adayı araştırmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Sınıf Öğretmenliği Programında 4. sınıfın güz döneminde okutulan bu dersin kapsamında Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanlarından estetik, sanat tarihi ve sanat eleştirisinden oluşan görsel sanat kültürü, müze bilinci ve görsel sanat uygulamalarına ilişkin etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adayları gruplara ayrılarak her bir grup bu konu başlıklarında etkinlikler hazırlamış ve sınıfta sunumlarını yapmışlardır. Üç grupta işlenen dersin ilk haftalarında, her bir grupta estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve müze bilinci başlıklarında ikişer grup ve sunum oluşturulmuştur. Böylece, toplam 3 grupta 24 etkinlik gerçekleştirilmiş, bu etkinlikler çekilen video ya da power point sunumları bir cd'de toplanarak dönem sonunda tüm öğretmen adaylarına dağıtılmıştır. Böylece, sınıf öğretmeni adaylarının elinde meslek yaşamına başladıklarında Görsel Sanatlar dersini işlemede kendilerine yol gösterecek toplam 24 etkinlik yer almaktadır. Dönemin son haftalarında ise, Görsel Sanatlar dersini işlemede kullanılan çeşitli sanatsal tekniklerin uygulaması gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adayları oluşturdukları ürün dosyasında suluboya, pastel boya, kağıt katlama tekniği, mum boya ve parmak boya gibi farklı tekniklerde çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Böylece her bir öğretmen adayında İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan görsel sanat uygulamaları öğrenme alanına ilişkin kimi uygulamaların olduğu bir ürün dosyası oluşturulmuştur. Tüm bu etkinliklerin öğretmen adayı görüşlerine göre meslek yaşamlarında kullanılabilirliğine ilişkin düşüncelerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın katılımcılarını

derste her biri farklı grupta etkinlik yapan 10 sınıf öğretmeni adayını oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının isimleri, gizlilik esasına dayanarak kod adı verilerek kullanılmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması (Data Collection)

Nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden "yarı yapılandırılmış görüşme" yoluyla toplanan araştırmancının verileri, Şubat-Mart 2010 tarihlerinde toplanmıştır. 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde okutulan Görsel Sanatlar Öğretimi dersini alan öğretmen adayları, bahar döneminin başlangıcında gönüllü olarak araştırmaya katılmışlar ve derse ilişkin görüş ve önerilerini paylaşmışlardır. Görüşme yönteminden elde edilen verilerin toplanmasında dijital ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Araştırmada, veri toplama aracı olarak kullanılan yarı-yapılandırılmış görüşme soruları araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve uzman görüşlerine sunulacak son hali verilmiştir. Yapılan görüşmelerin süreleri 20 dakika ile 40 dakika arasında gerçekleşmiştir.

3.3. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması (Data Analysis and Interpretation)

Araştırmada elde edilen verilerin çözümü ve yorumlanmasında, içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, kodlama yoluyla verilerin kategorilere ayrılması, bu kategoriler arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılarak temaların ve alt temaların oluşturulması anlamına gelmektedir (Patton, 1990). Ham verilerden geliştirilen özet temalar ya da kategoriler aracılığıyla karmaşık verilerin anlaşılmasını sağlamak için gerçekleştirilen (Thomas, 2003) içerik analizi şu aşamaları içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 177-186):

Verilerin kodlanması: Görüşmeler sonucu elde edilen veriler, araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından anlamlı bölümlere ayrılarak, her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiği bulunmaya çalışılmıştır. Kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bu bölümler ilişkilendirmeye olanak verecek biçimde kodlanmıştır. Verilerin kodlanmasında, görüşmelerden çıkarılan kavramlar temel alınmıştır.

Temaların bulunması: Bu aşamada kodlanan veriler bir araya getirilerek ortak yönleri bulunmaya çalışılmış ve aralarında anlamlı ilişkilerin kurulmasına olanak verecek biçimde temalar oluşturulmuştur. Araştırmacı ve bir alan uzmanı birbirinden bağımsız olarak temalar oluşturmuşlar, daha sonra bu temaları karşılaştırarak ortak temalar belirlemişlerdir. Araştırmanın güvenilirliği, Güvenirlik = Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığıx100 formülü kullanılarak (Miles ve Huberman, 1994) hesaplanmış ve kodlamalar arasındaki güvenirlilik %84 olarak belirlenmiştir.

Verilerin kodlara ve temalara göre organize edilmesi ve tanımlanması: Tematik kodlamalar, araştırmancının görüş ve yorumlarına yer verilmeksizin organize edilerek sistematik bir biçimde açıklanıp sunulmaya çalışılmıştır.

Bulguların yorumlanması: Ayrıntılı biçimde tanımlanıp sunulan bulgular, araştırmancının amaçları doğrultusunda ilişkilendirmeler yapılarak yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Araştırmada elde edilen bulgular, "Görsel Sanatlar Öğretimi dersinin genel olarak nasıl betimlendiği", "Öğrenme alanlarına ilişkin yapılan etkinliklere ilişkin görüşler" ve "Dersin geliştirilmesine yönelik öneriler" biçiminde 3 tema olarak sınıflandırılmıştır.

4.1. Görsel Sanatlar Öğretimi Dersinin Genel Olarak Nasıl Betimlendiği (How Visual Arts Teaching Course is Described in General)

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının ilk olarak 4. sınıfın güz döneminde aldıkları Görsel Sanatlar Öğretimi dersini genel olarak nasıl betimledikleri sorulmuştur. Öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara göre bu temanın alt temaları "Dersteki uygulamaların anlamı" ve "Dersin meslek yaşamalarına etkisi" olarak sınıflandırılmıştır.

4.1.1. Dersteki Uygulamaların Anlamı (Meaning of the Applications in the Course)

Araştırmaya katılan öğretmen adayları, Görsel Sanatlar Öğretimi dersini genel olarak betimlerken bu dersi kendi bakış açılarına göre değerlendirmiş ve anlamlandırmışlardır. Dersteki uygulamaların öğretmen adaylarının bakış açılarına göre ne ifade ettiğine ilişkin bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Dersteki uygulamaların anlamı
(Table 1. Meaning of the applications in the course)

Dersteki uygulamaların anlamı	f
Dersi nasıl işleyeceğim somutlaştı	9
Birçok sanatsal teknik öğrendim	5
Etkinliklerin elimizde olması çok iyi bir kaynak oldu	5
Dersi kurgulamamız bizi güdüledi	2
Diğer derslere de katkı sağlayacak	1
Aktif olduğumuz için daha fazla öğrenmemizi sağladı	1
Toplam	23

Tablo 1'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının neredeyse tamamı bu ders aracılığı ile öğretmen olduklarında bu dersi nasıl işleyeceklerini somutlaştırdıklarını belirtmişlerdir. Bu görüşü ifade ederken tüm adaylar daha önce bu dersi nasıl işleyeceklerini bilmediklerini, konuya ilişkin kuramsal bir ders almalarına karşın yine de bu bilgilerin somutlaşmadığını; ancak, Görsel Sanatlar Öğretimi dersini almalarıyla birlikte ilerideki meslek yaşamlarında dersi işlemeye yönelik somut bilgi ve becerilerinin oluştuğunu anlatmışlardır. Bu yönde görüş bildiren adaylardan biri olan Gülen, "Bu ders bana çok soyut geliyordu. Acaba, ileride ben öğretmen olunca, çocuklara bu konularda yani nasıl yardımcı olacağım, nasıl anlatacağım gibi bayağı bir endişeye kapılmıştım... Ama şimdi somutlaştı (st.19-21)" sözleriyle konuya ilişkin görüşlerini dile getirmiştir. Hale ise, "Öğrenme alanlarında hangi bölümlerin ve faydalarının olabileceğinden, teorik olarak bilgilendik dersin başında. Sonra bu öğrenme alanlarıyla ilgili bunları kazandırabilmek için ne tür etkinlikler yapabiliriz diye işledik. Daha sonra boyama teknikleri, bunlar bir bakış açısı oluşturdu, görsel sanatlarda neler yapabiliriz ileride diye (st.12-17)" diyerek dersin kendi meslek yaşamında kullanmak üzere bir bakış açısı oluşturduğuna vurgu yapmıştır. Araştırmanın bu bulgusu, Thompson'ın (1997) sınıf öğretmenlerinin sanat etkinliklerini gerçekleştirmede cesaretli olmaları için onları güdüleyecek çok yönlü etkinlikleri kendilerinin uygulamaları gerektiği görüşü ile paralellik göstermektedir. Öğretmen adaylarının yarısı, derste sanatsal teknikleri öğrenmenin önemine vurgu yapmışlardır. Konuya ilişkin olarak en çok boyama teknikleri öğrenmekten keyif aldıklarını belirtmişler ve bunlardan da en çok pastel boya ile yaptıkları ütü baskının onları heyecanlandığını anlatmışlardır.

Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde öğrenme alanlarına ilişkin yapılan tüm etkinlikler bir cd'de toplanmış ve toplam 24 etkinlik tüm öğretmen adaylarına dağıtılmıştır. Böylece, adaylara öğretmen olduklarında programda yer alan etkinliklerini nasıl işleneceğine dair örneklerin yanı sıra yeni yaratılmış etkinliklerin de bulunduğu bir kaynak sağlanmıştır. Ayrıca,

sanatsal uygulamalar kapsamında yapılan çalışmalar her bir öğretmen adayının kendi ürün dosyasında toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yarısı, bu kaynakların ellerinde toplanmış olmasının önemine değinmişlerdir. Örneğin Kemal, "Hem dersten zevk aldık hem elimizde öğretmen olduğumuzda kullanabileceğimiz bir materyal hazırladınız bize. Cd'de toplandı ya etkinlikler, o çok iyi oldu, işleyebilme cesareti verecek (st.141-142)" sözleriyle görüşlerini dile getirmiştir. Öğretmen adaylarının 2'si dersin ilk haftalarında yapılacak olan etkinliklerin ve ders programının kendileri tarafından belirlenmiş olmasının güdüleyici bir başlangıç olduğunu ifade etmişlerdir. 1 öğretmen adayı, bu derste öğretecekleri ile öğrencilerinin diğer derslerde de başarı kazanacağını söylemiş ve bunun örneğini sanat ve matematik dersleri arasında kurmuştur. 1 aday ise, derste aktif olarak yaptıkları etkinliklerle katılmış olmalarından dolayı öğrenmelerinin daha fazla olduğuna vurgu yapmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının dile getirdiği tüm bu görüşlerin, Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde gerçekleştirilen uygulamalar ve öğrendikleri teknikler yoluyla öğretmen olduklarında alana ilişkin nasıl öğretim yapacaklarının somutlaşması bulgusunu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

4.1.2. Dersin Meslek Yaşamlarına Etkisi (Effect of the Course on Professional Life)

Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adayları, Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde yapılan etkinliklerin ilerideki meslek yaşamlarında ne derecede kullanılabilir olduğunu da sorgulamışlardır. Bu bağlamda, bu dersti almama durumunda, meslek yaşamlarında nasıl bir Görsel Sanatlar dersti işleyeceklerine yönelik bir açıklama yoluna gitmişlerdir. Adayların konuya ilişkin görüşleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Dersin meslek yaşamlarına etkisi
(Table 2. Effect of the course on professional life)

Dersin meslek yaşamlarına etkisi	f
Dersini işlemek için güdülenmedim	7
Farklı boyutları işleyemedim	5
Programı bakarak işledim	3
Kendi gördüğüm biçimde işledim	2
Toplam	17

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının 7'si, Görsel Sanatlar Öğretimi dersini alarak öğretmen olduklarında dersti işleme konusunda güdülendiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 5 aday bu dersti almasalardı İlköğretim Görsel Sanatlar dersini yalnızca resim çizme boyutuyla işleyeceğini, ancak şimdi bu derste öğrendikleriyle sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik gibi farklı boyutlarıyla da işleme yönünde cesaret kazandıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin bu görüşleri bir arada dile getiren adaylardan biri olan Bekir, "Bu dersti eğer almasaydım, yani ilköğretimde dersime giren öğretmenlerin dersti işlediği şekilde dersti işleyecektim. Onlar da şöyle ders işliyorlardı. Bahar geldi bahar resmi çizelim, 23 Nisan resmi çizelim, 19 Mayıs geldi, 10 Kasım derken resim dersti öyle geçirdi (st.124-126)" demiştir. Görüldüğü gibi, sınıf öğretmeni adaylarının konuya ilişkin verdikleri yanıtlar birbirini destekler niteliktedir. Bu açıklamaların ortak noktasının ise, dersti uygulamalı olarak almamaları durumunda İlköğretim Görsel Sanatlar dersini yalnızca resim çizme boyutuyla işleyecekleri ya da programın yönlendirdiği bazı etkinlikler boyutuyla işleyeceklerini söylemiş olmalarıdır. Örneğin Cemal, "Bu dersti almamızın bu dersti çok değiştireceğine inanıyorum. Çünkü hocam, çok farklı şeyler gördük, bilmediğim şeyler gördüm. Ben şimdi bu dersti almadan Görsel Sanatlar dersti verseydim mesela sanat bilinci, müze bilinci, ilk önce bunların hepsinin aşamalarını bilmiyordum. Araştıracaktım oradan

ama o kadar verimli olmayacaktı (st.100-103)" diyerek görüşünü belirtmiştir. Cemal'in görüşünü destekler nitelikte dersi programa bakarak işleyeceğini söyleyen adayların tamamı buradaki etkinliklerin de hepsini yapma cesaretini bulamayacaklarını belirtmişler ve bu durumun eksik bir görsel sanat öğretimi olacağını vurgulamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 3'ü dersi programa bağlı kalarak, 2'si ise şimdiye kadar kendi öğrenciliklerinde nasıl gördülerse öyle işleyeceklerini söylemişlerdir. Örneğin Didem konuya ilişkin görüşlerini, Programa bakıp bir şey anlayamazdım, bu derste bizzat biz bu etkinlikleri yapmasaydık cesaretim olmazdı yani. Ben de ya konuyu verir resim çizdirirdim ya da benim öğrenciliğimde gördüğüm gibi serbest resim çizdirirdim sanırım (st.114-116)" sözleriyle anlatmıştır. Sonuç olarak, sınıf öğretmeni adaylarının konuya ilişkin ortak görüşünün Görsel Sanatlar Öğretimi dersini uygulamalı olarak almasalardı, ilerde öğretmen olduklarında Görsel Sanatlar dersini kendi amaç ve ilkeleri doğrultusunda doğru bir yöntemle işlemeceklerinin bilincinde oldukları söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu, Ertemin'in (1997) yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün Resim-iş (Görsel Sanatlar) dersini kendilerini yetersiz bulmalarından dolayı işlemedikleri bulgusu ve Kahraman'ın (2007) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanlarını zor ve ayrıntılı buldukları bulgusu ile örtüşmektedir.

4.2. Öğrenme Alanlarına Yönelik Yapılan Etkinliklere İlişkin Görüşler (Views about Activities Related to Learning Fields)

Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde öğretmen adayları gruplara ayrılarak programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin etkinlikler düzenlemişlerdir. Bu etkinlikleri hazırlamalarında çıkış noktası olarak öğretim programından yararlanmışlar ancak kendi yaratıcılıklarını da ekleyerek yeni bir bakış açısı ortaya koymaya çalışmışlardır. Öğretmen adaylarının öğrenme alanlarına yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular, "Görsel sanat kültürü öğrenme alanına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin görüşler", "Müze bilinci öğrenme alanına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin görüşler" ve "Görsel sanat uygulamaları öğrenme alanına yönelik yapılan etkinliklere ilişkin görüşler" başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

4.2.1. Görsel Sanat Kültürü Öğrenme Alanına Yönelik Yapılan Etkinliklere İlişkin Görüşler (Views about Activities Related to Visual Art Culture)

İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanlarından biri olan görsel sanat kültürü, sanat eğitiminin disiplinleri olan estetik, sanat tarihi ve sanat eleştirisi alanlarından oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının bu konu başlıklarından estetik disiplinine ilişkin yaptıkları etkinliklere yönelik görüşleri Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Estetik konusundaki etkinliklere ilişkin görüşler
(Table 3. Views about activities related to aesthetics)

Estetik konusundaki etkinliklere ilişkin görüşler	f
Estetiğe ilişkin kendi yanlış algılarımı düzelttim	9
Estetiğin çocuklara nasıl kazandırılacağını öğrendim	9
Başkalarının güzellik anlayışının önemini öğrendim	1
Toplam	19

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının neredeyse tamamı Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde estetik başlığına ilişkin yapılan etkinlikler aracılığı ile estetik konusundaki yanlış algılarını düzelttiklerini söylemişlerdir. Öğretmen adaylarının dile getirdikleri görüşlere göre, bu yanlış algılar çoğunlukla estetik kavramının sadece

güzel ya da çirkin olması ile sınırlı olduğu biçimindedir. Ancak, sınıf öğretmeni adayları, bu derste yapılan etkinlikler aracılığı ile estetik bir yargıda bulunmak için uyumu arama yolunda bir inceleme sürecinin gerektiği bilincine vardıklarını belirtmişlerdir. Örneğin bu yönde görüş belirten öğretmen adaylarından bir olan Cemal, "Yani bir bütünü oluşturan parçaların bütünü oluştururken bir uyum ahenk oluşturmasıdır. Ben böyle tanımlayabildim. Nasıl yansıdı bu bana, bir şeye baktığım zaman onda ne arayacağımı biliyorum, körü körüne bakmıyorum mesela (st.27-29)" demiştir. Öğretmen adaylarının 9'u bu derste yapılan etkinlikler aracılığı ile estetiğin öğrencilere nasıl kazandırılacağını öğrendiklerini dile getirmiştir. Bu yöndeki görüşlerini öğrenciler estetik anlamda bir bakış açısı ve duyarlılık kazandırmak için öğrenciyi birçok örnekle karşılaştırmak gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmen adaylarının yalnızca 1'i kendi estetik edinimleri yoluyla başkalarının da güzellik anlayışlarını anlamının ne kadar önemli olduğunu farkına vardığını belirtmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının, görsel sanat kültürü öğrenme alanının içinde yer alan sanat tarihi disiplinine ilişkin yaptıkları etkinliklerle ilgili görüşleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Sanat tarihi konusundaki etkinliklere ilişkin görüşler
(Table 4. Views about activities related to art history)

Sanat tarihi konusundaki etkinliklere ilişkin görüşler	f
Nasıl öğreteceğim somutlaştı	7
Diğer alanlarla bir bütün olarak verilmeli	4
Kültürlerarası sentez ve genel kültür sağlayacak	2
Sanatçı ile çocuk arasındaki uzaklığı gideriyor	2
Sanata dair güdüleme sağlıyor	1
Toplam	16

Tablo 4'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde yapılan etkinlikler aracılığı öğrencilere sanat tarihi öğretiminin nasıl yapılacağını somutlaştığını söylemişlerdir. Örneğin Gülen bu yöndeki görüşlerini, "Sunum yapmadan önce donukluk açıkçası ama şimdi birçok şey var kafamda (st.128-129)" sözleriyle dile getirmiştir. Araştırmaya katılan adaylardan 3'ü bu somutlaşmayla birlikte, bahar döneminde aldıkları Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında Görsel Sanatlar dersinde sanat tarihi öğretimine ilişkin ilköğretim öğrencilerine uygulama yaptıklarını ve bu deneyimden büyük bir zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan adaylardan 4'ü sanat tarihi öğretiminin öğrencilere diğer alanlarla bir bütün olarak verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu görüşü dile getiren adayların tümü sanat tarihi öğretiminin özellikle sanat eleştirisi ile olan bağının kuvvetini ifade etmişlerdir. Çünkü özellikle bir eser incelemesi yapılırken o eseri yapan sanatçı hakkında bilgi verilmesiyle sanat tarihi öğretimi yapılabileceği görüşündedirler.

Sanat tarihi öğretimi yapmanın kültürlerarası bir sentez yapılmasını sağlayacağı görüşünü dile getiren 2 öğretmen adayından biri olan Bekir, "geçmişimizden günümüze kadar gelen gelişmeleri nasıl yansıttığını, insanların nasıl zorluklarla ürünler ortaya çıkarttığını öğrenmek bir kültür katacak (st.73-74)" demiştir. Yine 2 öğretmen adayı, sanat tarihi öğretiminde sanatçının yaşamına ilişkin verilen bilgilerin öğrencinin gözünde sanatçıyı yakınlaştıracak ve böylece sanatçı ve birey arasındaki uzaklığın giderilebileceği görüşünü dile getirmiştir. Araştırmaya katılan 1 öğretmen adayı ise, bu bilgilerin sanatsal ürün ortaya koyma yönünde bir güdüleme yaratacağını vurgulamıştır. Sanat tarihi öğretimiyle sanatsal ürün ortaya koyma cesaretinin kazandırılacağını söyleyen bu adayın görüşü, aslında sanatçı ile empati kurması ve sanatçı ile arasındaki mesafenin giderilmesine de katkı sağlayacağı yönündeki görüşleri destekler nitelikte görülebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, görsel sanat kültürü öğrenme alanının içinde yer alan sanat eleştirisi disiplinine ilişkin yaptıkları etkinliklerle ilgili görüşleri Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Sanat eleştirisi konusundaki etkinliklere ilişkin görüşler
(Table 5. Views about activities related to art criticism)

Sanat eleştirisine ilişkin görüşler	f
Çocuklara eleştirel bakış açısı kazandırıyor	4
Çocuğun kendi bakış açısını ortaya koyuyor	4
Diğer alanlarla bir bütün olarak verilmeli	3
Görsel okur-yazarlık kazandırıyor	2
Toplam	13

Tablo 5’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yarısına yakını sanat eleştirisine yönelik yapılan etkinlikler aracılığı ile çocuklara eleştirel bir bakış açısı kazandırmanın önemini, yine aynı orandaki öğretmen adayı, çocuğun kendi bakış açısının ortaya konmasına sağladığı katkıyı vurgulamışlardır. Sanat eleştirisi yoluyla eleştirel bakış açısı kazandırılabilceğini belirten öğretmen adaylarından biri olan Didem görüşlerini, “Çocuklara bir sanat eserine eleştiri yaptırırken o eleştirinin aşamaları var ya, o aşamalar başka şeylere de bakarken direk bir eleştiri değil de belirli aşamalarla yani bir sistematikte yaklaşmayı öğretebilir. Böylece, eleştirel düşünmeyi bir tutum haline getirebilmeye yarar bence (st. 92-94)” sözleriyle ifade etmiştir.

Sanat eleştirisi yaptırmanın çocuklara kendini ifade etme şansını tanıdığı yönünde görüş bildiren 4 öğretmen adayından biri olan Tamer, konuya ilişkin olarak, “Farklı açıları anlamak konusunda yardımcı oldu. Çocuklara da bu konuda yardımcı olacaktır. Çocuklar farklı düşündükçe farklı ürünler, farklı şeyler ortaya koyacaktır (st.81-83)” demiş ve sanat eleştirisinin sanat uygulamalarına yansımaları yönünde ilişkiyi kuran tek öğretmen adayı olmuştur. Çünkü, sanat eleştirisine ilişkin yapılan etkinliklerin diğer alanlardan ayrı düşünülmeceğini belirten 3 öğretmen adayı olmuştur. Bunlardan 2’si sanat eleştirisinin özellikle sanat tarihi ile birlikte verilmesinin öneminden söz ederken, 1 aday ise sanat eleştirisi yoluyla öğrencilerin estetik beğenilerinin geliştirebileceği üzerinde durmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 2’si ise, sanat eleştirisine ilişkin yapılacak uygulamaların öğrencilerin görsel okur-yazarlıklarını geliştireceğine vurgu yapmışlardır. Bu adaylardan biri olan Hale görüşlerini, “Sanat eleştirisi için öncelikle okur-yazarlıktan söz etmişim. Bu çok önemli, çünkü onu öğrendim daha çok. Daha çok örnek göstermeliyim ki o arasından seçebilmeli güzeli, kendi güzelini seçebilmeli (st.69-71)” diyerek ifade etmiştir. Görüldüğü gibi, Hale görüşlerini aktarırken sanat eleştirisinin estetik bilinç kazandırma ile ilişkisini de kurmaktadır.

4.2.2. Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Yapılan Etkinliklere İlişkin Görüşler (Views about Activities in the Field of Learning Museum Consciousness)

2006 yılında uygulamaya konan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının getirdiği en önemli yeniliklerden biri müze bilinci öğrenme alanının konmuş olmasıdır. Sınıf öğretmeni adaylarının müze bilinci öğrenme alanına ilişkin yaptıkları etkinliklerle ilgili görüşleri Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Müze bilinciyle ilgili etkinliklere ilişkin görüşler
(Table 6. Views about activities related to museum consciousness)

Müze bilincine ilişkin görüşler	f
Nasıl öğreteceğim somutlaştı	6
Uygulanması en kısıtlı alan	5
Genel kültürle farklı bakış açısı sağlıyor	5
Diğer öğrenme alanlarıyla yakından ilgili	2
Bana da müze gezme alışkanlığı kazandırdı	2
Toplam	20

Tablo 6’da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 6’sı Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde yapılan etkinlikler aracılığı ile müze bilinci öğrenme alanının öğrencilere nasıl verileceğinin somutlaştığını belirtmişlerdir. Bu yönde görüş belirten adaylardan biri olan Tuğçe görüşünü, “Müzenin ve müze bilinci kazandırmanın önemli bir şey olduğunu farkındaydık ama bunu somutlaştıra dökememiştim ben açıkçası ama bu dersle birlikte daha somut hale getirdiğimi düşünüyorum... Müze sadece gezip görmek değildir. Hani altındaki yorumları, sanatçıyı bilmek, yorumları okumayı da içeriyormuş (st.102-106)” sözleriyle ifade etmiştir. Her ne kadar araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yarısı müze bilinci öğrenme alanının uygulanması en kısıtlı ve zor alan olduğunu belirtse de, bu adaylarının büyük çoğunluğu bu zorluğu giderme yönünde çözüm önerilerini de sunmuşlardır. Örneğin Cemal, Çocukları müzeye götürebiliriz. Ama bu günümüz şartlarında zor olabilir. Mesela doğuya atandığımızda falan zor olabilir. O yüzden ne yapabiliriz, buradan bir müzeyi gezebiliriz, orası ve içindeki eserleri hakkında bilgi alıp onları videoya kaydedebiliriz. Böylece öğrencilere bunu gösterebiliriz (st.76-79)” derken, diğer adaylar bu zorluğu aşmadaki en pratik çözümün programın da önerdiği sanal müze gezileri olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmen adaylarının müze bilinci öğrenme alanının uygulanmasını zor bulsalar da yapılan etkinliklerle bunun somutlaştığını ve bu somutlaşmayla birlikte çözüm önerilerini getirebilme yeterliğine de ulaştığını gösteriyor olabilir. Sonuç olarak, bu iki bulgu birbirine zıt görüşler gibi görünse de aslında birbirini destekleyen bulgular olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yarısı, müze bilinci öğrenme alanında yapılan etkinliklerle öğrencilere farklı bakış açıları kazandırabileceklerini söylemişlerdir. Öğretmen adayları, bu görüşlerini müzedeki uygulamalarla çocuğun tarihin içinde gezmesi, yapılan etkinliklerle bugüne dair yordamlar yapabilmeleri ve genel kültür kazanmaları nedeniyle farklı bir bakış açısı ve dolayısıyla ayrıcalıklı bir göz kazanacaklarını söylemişlerdir. Araştırmaya katılan adaylardan 2’si, müze bilincinin diğer öğrenme alanlarıyla bir bütün olduğunu vurgularken özellikle bu öğrenme alanını sanat tarihi ve sanat eleştirisi disiplinleriyle ilişkilendirmişlerdir. Öğretmen adaylarından 2’si ise, Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde müze bilinci öğrenme alanına ilişkin yapılan etkinliklerin kendilerine büyük bir kazanımda bulunduğunu ve derste müze etkinliklerinden sonra kendilerinin de müze gezme alışkanlıklarının başladığını belirtmişlerdir. Bu adaylardan bir olan Hande, “Bu ders bize çok büyük bir kazanç sağladı. Çünkü 4 senedir buradayız, ilk defa bu sene müze gezdik yani. Bize ilk başta kazancı bu olacak. Aynı şekilde öğrencilere de bunları yaptırabiliriz” derken aynı görüşü paylaşan Tuğçe, ailesinin kendisini ziyarete geldiğinde, onları derste etkinlik yapılan müzeye götürdüğünü bu dersi almadan önce böyle bir şeyi düşünmeyeceğini vurgulayarak anlatmıştır.

4.2.3. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanına Yönelik Yapılan Etkinliklere İlişkin Görüşler (Views about Activities Related to Formation in Visual Arts)

Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde programda yer alan öğrenme alanlarına ilişkin yapılan etkinlikler uygulama boyutuyla devam etmiştir. Öğretmen adaylarının renkli resim teknikleriyle yaptıkları iki boyutlu çalışmalar ile üç boyutlu çalışmaları içeren bu uygulama etkinliklerinde sulu boya ve pastel boya tekniğinin farklı kullanımlarının yanı sıra parmak boya, mum boya, origami ve çeşitli baskı tekniklerine yer verilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının bu uygulamalara ilişkin görüşleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Görsel sanat uygulamalarına ilişkin görüşler
(Table 7. Views about visual art applications)

Sanat uygulamalarına ilişkin görüşler	f
Dersi en eğlenceli boyuttuydu	9
Bunları öğrenciye öğretmek için heyecanlandım	5
Önce yeteneğim olmadığı için korktum	3
Ben de kendimi ifade olanağı buldum	2
Toplam	19

Tablo 7'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının neredeyse tamamı Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde yapılan sanat tekniklerine ilişkin etkinliklerin dersin en eğlenceli kısmı olduğunu belirtmişlerdir. Diğer öğrenme alanlarında yapılan etkinliklere ilişkin olarak en çok öğrencilere nasıl kazandıracaklarının somutlaşmasını dile getiren öğretmen adayları bu öğrenme alanındaki etkinlikleri daha çok kendi yaşadıkları zevk açısından değerlendirmişlerdir. Bu yönde yaşadığı zevk ve heyecanı anlatan Cemal konuya ilişkin görüşlerini, "O uygulamalarda etrafıma baktığımda herkes ilkokul çocuğu. Yani hepimiz öyleydik... O pastel boyalarla ilgili çalışmalar, sulu boyalarla yaptığımız çalışmalar, ütü baskısı yaptık. El işi kâğıtlarıyla çalışmalar yaptık. Ben çok beğendim ve eğlendim o çalışmalarda. Hatta staja gittiğim okulda hocama söyledim, haftaya uygulayacağım bunları (st.89-93)" sözleriyle açıklamıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yarısı ise, sanat uygulamalarına yönelik öğrendikleri tekniklerin bunları öğrenciye öğretmek için kendilerini heyecanlandırdığını belirtmişlerdir. Bu heyecanı dile getiren adaylardan bir olan Tuğçe görüşlerini, "Bilmediğimiz teknikleri öğrenmek bunları öğrenciye sunmak için bir heyecan getirdi (st.114-115)" sözleriyle ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu bu heyecanlarını dile getirirken kendi ilköğretim dönemindeki deneyimlerini hatırlamış ve bu dönemdeki resim derslerinde bu tür etkinlikler görmediklerini ve genelde serbest resim çizdiklerini söylemişlerdir. Örneğin Hale bu konuya ilişkin görüşlerini dile getirirken, "Biz ilkokuldayken hiç bu şekilde çalışmalar yapmadık. En fazla öğretmenimiz diyordu ki bize serbest çalışın. İşte herkes iki dağ arasından nehir, bir tane de ev. İşte bu şekilde kesinlikle bir görsel sanatlar dersinin işlenemeyeceğini öğrendik bir kere bu uygulamalarla. Çünkü çok fazla etkinlik var, biz bunlardan çok azını biliyormuşuz meğer (st.94-97)" ifadelerini kullanmıştır. Öğrencilere sanat tekniklerini öğretmek için heyecanlandığını belirten 5 öğretmen adayının 3'ünün, Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında gittikleri staj okullarında ya uygulama yaptıklarını ya da yapmak için öğretmenleri ile planlama yaptıklarını söylemiş olmaları, görüşlerini destekler nitelikte bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 3'ü bu dersi almadan önce, alana ilişkin yeteneklerini yetersiz bulmalarından dolayı korktuklarını dile getirmişler; ancak, bu dersi almalarıyla korkularının yersiz olduğunu anladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu korkularının daha çok yetenekleri olmadığından dolayı zayıf not alacaklarına ilişkin

önyargılarından kaynaklandığını belirten Gülen, "Herkes, ben iyi resim yapamam, benim resmim berbattır diye konuştu önce. Çünkü herkes yeteneğe göre not alacağız sanıyordu (st.215-216)" demiştir. Araştırmaya katılan adaylardan 2'si ise, bu derste yapılan uygulamalarla önce kendilerini ifade etme olanağı bulduklarını vurgulamış; böylece, dersteki sanat tekniklerini kendilerine olan katkısı bakımından değerlendirmişlerdir.

4.3. Dersin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler (Suggestions for the Development of the Course)

Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarına son olarak Görsel Sanatlar Öğretimi dersinin geliştirilmesine yönelik önerileri sorulmuştur. Öğretmen adaylarının bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Dersin geliştirilmesine yönelik öneriler
(Table 8. Suggestions for the development of the course)

Dersin geliştirilmesine yönelik öneriler	f
Ders 2 dönem olsun	5
Sanat eğitimi dersi ile ardaşık olsun	3
Daha çok teknik öğrenilsin	2
Kalıcılık açısından 4. Sınıfın son döneminde olsun	1
Uygulamalar gerçek sınıf ortamında yapılsın	1
Toplam	12

Tablo 8'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının yarısı Görsel Sanatlar Öğretimi dersinin süresinin yetersizliğini dile getirmiş ve dersin iki dönem olması yönünde öneride bulunmuşlardır. Bu yönde görüş bildiren adaylardan biri olan Bekir, "Hem 1. dönem hem de 2. dönem aldığınız zaman dersi 2. döneme daha geniş bir zaman kalıyor etkinlikler için. Yani daha fazla etkinlik daha fazla ürün daha fazla kültür yani (st.38-39)" sözleriyle önerisini dile getirmiştir. Öğretmen adaylarından 3'ü Görsel Sanatlar Öğretimi dersinin, Sınıf Öğretmenliği Programında 2. Sınıfın bahar döneminde yer alan "Sanat Eğitimi" dersiyle ardaşık olarak yer alması görüşünü, kuramsal bilgilerin uygulamaya dönüşmesinin birbiriyle daha yakın bir zaman aralığı içinde olması açısından önerdiklerini belirtmişlerdir. Derste daha çok teknik öğrenilmesi önerisinde bulunan Gülen özellikle tasarıma yönelik etkinliklerin yapılmasını önerirken, Cemal derste ebru tekniği ve müze ziyaretlerinin yapılması görüşünü dile getirmiştir. Ancak, bu önerileri dile getiren her iki adayın öneri getirdikleri konuların olabilmesinin zaman darlığı nedeniyle zor olduklarının da bilincinde olduklarını belirtmeleri, dersin süre bakımından yetersizliğine ilişkin vurgu yapan adayların görüşlerini destekler nitelikte görülmektedir. Araştırmaya katılan 1 öğretmen adayı, derste öğrenilen bilgilerin kalıcı olması bakımından, dersin son sınıf ve son dönemde olmasının iyi olacağını söylerken, bir diğer öğretmen adayı ise derste yapılan etkinliklerin gerçek bir ortamda olması bakımından bir ilköğretim okulunda yapılmasını önermiştir. Bu önerisinin gerekçesini Kemal, "Sunularımızı kendi arkadaşlarımıza yaptığımız için ilgi bir yere kadar oluyor ama buradaki ilköğretimde deneseydik hazırladığımız sunuları çok daha heyecanlı olurdu diye düşünüyorum (st.90-92)" biçiminde açıklamıştır. Kemal ayrıca bu öneriyi getirmesinin nedenini, Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde sanat tarihi konusunda hazırladığı sunuyu Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında gittiği staj okulunda uygulamasının heyecan verici sonuçlar vermesine bağlamıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçlar şöyle özetlenebilir:

- Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının, 4. sınıfın güz döneminde aldıkları Görsel Sanatlar Öğretimi dersini, 2. sınıfın bahar döneminde aldıkları Sanat Eğitimi dersinin uygulama boyutu biçiminde algıladıkları ve kuramsal dersin uygulamaya geçirilmiş olmasını olumlu karşıladıkları görülmüştür.
- Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının derste yaptıkları etkinlikler aracılığı ile ilköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin var olan bilgilerinin somutlaştığı; böylece dersi amaç ve ilkelerine uygun bir biçimde işleyebilme cesareti ve heyecanını duydukları sonucuna varılmıştır.
- Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının tamamı, bu dersi almasalardı, programın rehberliğine başvursalar da tam anlamıyla işlemeye cesaret edemeyeceklerini; bu nedenle Görsel Sanatlar dersini yalnızca görsel sanat uygulamaları boyutuyla işleyeceklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu öğrenme alanına ilişkin de yalnızca resim çizme boyutunu yaptırarak kendi öğrencilik yaşamlarında gördükleri gibi serbest resim çizdirme yoluna gidebileceklerini de ifade etmişlerdir.
- Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenme alanlarının birbiriyle bağlantılı ve bir bütün içinde verilmesi gerektiğinin bilincinde oldukları görülmüştür.
- Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının büyük bir çoğunluğunun Görsel Sanatlar Öğretimi dersinde öğrenme alanlarına ilişkin daha fazla etkinliklerin yapılabilmesi ve sanatsal tekniklerin uygulanabilmesi için dersin süresinin artırılması gerektiği görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler ise şöyledir:

- Uygulamalı bir ders olan Görsel Sanatlar Öğretimi dersi, kuramsal ders olan Sanat Eğitimi dersi ile ardaşık olarak verilebilir. Böylece, sınıf öğretmeni adaylarının sanat eğitimine ilişkin kuramsal bir alt yapı oluşturmalarının ardından bunları uygulayabilme şansı birbirinden kopuk olmaksızın verilebilir.
- Görsel Sanatlar Öğretimi dersinin süresi, daha fazla etkinlik ve sanatsal tekniğin uygulanabilmesi için artırılabilir. Bu amaçla 3 saatlik ders 4 saat olarak programda yer alabilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Çakır, İ.A., (1999). "İlköğretimde Değişen Yapı ve Sanat Eğitimi", III. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu, Adana, Bildiriler Kitabı, Tarsus: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kocaoluk Basım ve Yayınevi, ss:346-351.
2. Ertemin, B., (1997). "İlköğretim Okulları Resim-iş Öğretim Programının Değerlendirilmesi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
3. Kahraman, A.D., (2007). "Sınıf Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Dersi Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
4. Kırıçoğlu, O., (2002). Sanatta Eğitim -Görmek, Öğrenmek, Yaratmak-. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
5. Miles, M.B. ve Huberman, M.A., (1994). An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis. London: Sage Publication.
6. Patton, M.Q., (1990). Qualitative Evaluation and Research Methods. London: Sage Publications.

7. Thomas, D.R., (2003). "A General Inductive Approach for Qualitative Data Analysis", <http://www.healthauckland.ac.nz/hrmas>. Erişim Tarihi:11/02/2006.
8. Thompson, C.M., (1997). "Teaching Art in Elementary Schools: Shared Responsibilities and Distinctive Roles", Art Education Policy Review, Cilt:2, Sayı:99, ss: 1-11.
9. Türkkan, B., (2008). "İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Bağlamında Görsel Kültür Çalışmaları: Bir Eylem Araştırması", Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
10. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.